

Handelsavtaler og kvinnekamp

Kvinner på tvers
20.09.2015

Attac – Hvem er vi?

- Medlemsbasert solidaritetsorganisasjon
- Stort internasjonalt nettverk
- Jobber også med:
 - Skatteparadis (skatteparadisfrie soner)
 - Rettferdig løsning av krisa i Europa
 - Robin hood-skatt/FTT

Det globale handelssystemet

- Verdens handelsorganisasjon – WTO
 - Flere underavtaler GATS, NAMA, TRIPS...
- Plurilaterale handelsavtaler – Tisa, miljøvarer, informasjonsteknologi (ITA)
- Bilaterale handelsavtaler – EFTA, TTIP, CETA

Fellesnevnerne

- Hemmelighold!
- Lekkasjer
 - Flere runder i Tisa
 - EUs åpningstilbud og PR-strategi i TTIP
 - Gi selskaper spillerom i utforming av lover
- Åpningstilbud → Forhandlinger/"Gi-og-ta"
→ Ferdig forslag til Stortinget.

Transatlantic trade and investment partnership

- 1/3 av verdenshandelen
- 46 % av verdens produksjon (BNP)
- Dekker i utgangspunkt alle sektorer
 - Finans er tatt ut i følge NFD
- Formål: Fjerne «handelshindringer»
 - Toll
 - Regelverk
- Investor-stat håndhevingsmekanisme (ISDS)

Konsekvenser av TTIP

- Toll
- Harmonisering av regelverk, også i fremtiden
- Arbeiderrettigheter og sosialpolitikk
- Miljøpolitikk, kjemikalier, matsikkerhetspolitikk
- Helsepolitikk
- Likestillingspolitikk
- ... griper inn i så og si alle politikkområder

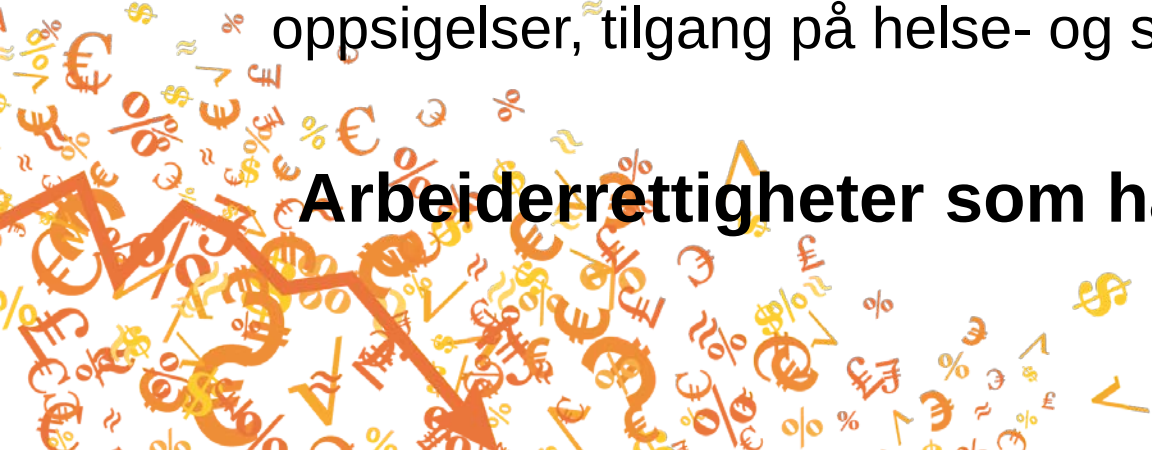
INNSKRENKER DEMOKRATISK HANDLINGSROM

TTIP og arbeid

- USA har bare anerkjent 14 av 189 ILO konvensjoner
 - Retten til organisasjonsfrihet
 - Retten til kollektive lønnsforhandlinger
 - Likelønn
- Frankrike: 124, Storbritannia: 87, Hellas: 71, Russland: 70, Norge: 107
- Samtidig angriper EUs krisepolitikk:
 - Pensjonsalder, lønnsforhandlinger, sosialstønader, krav til oppsigelser, tilgang på helse- og sosialtjenester

Arbeiderrettigheter som handelshinder?

Frykter dårligere forbrukerbeskyttelse med TTIP

EU og USA forhandler om en handelsavtale (TTIP) som kan få stor innvirkning for Norge. Forbrukerrådet frykter avtalen kan føre til redusert beskyttelse for norske og europeiske forbrukere.

Pressekontakt: [Øyvind Herseth Kaldestad](#), mobil: (47) 480 82 619
Publisert 15.08.2014

En handelsavtale mellom USA og EU kan føre til harmonisering av lover og reguleringer på begge sider av Atlanteren, og vil også gjelde Norge gjennom EØS-avtalen. Dessverre skjer forhandlingene bak lukkede dører og med svært liten påvirkningsmulighet.

– En handelsavtale vil kunne sette fart på økonomien og bidra til økt konkurranse og økt utvalg, men dette må ikke skje på bekostning av grunnleggende forbrukerrettigheter, sier direktør Randi Flesland i Forbrukerrådet.

– Europeiske og amerikanske forbrukere må få vite hva som forhandles om på deres vegne. Vi frykter at viktig forbrukerbeskyttelse blir ofret for økt handel mellom landene.

– Norske myndigheter må nå legge press på sine europeiske kollegaer og se til at forbrukerinteressene ivaretas, og at forhandlingene skjer mest mulig åpent og

OM TTIP

EU og USA forhandler om en felles handelsavtale. Forhandlingene går i «runder» og har kommet et stykke på vei, men det er ikke ventet at det vil bli enighet før neste år. Avtalen må deretter godkjennes av medlemslandene og Europaparlamentet.

Avtalen vil blant annet omfatte markedsadgang for varer og tjenester, offentlige anskaffelser og beskyttelse for investeringer.

Bakgrunnen for forhandlingene er ønske om å skape et frihandelsområde som fjerner toll og andre avgifter. Dette skal igjen legge til rette for mer handel på tvers av grensene.

SE OGSÅ

Mer makt til selskapene

- Reguleringsråd
 - Sikre fremtidig harmonisering
 - «Minst mulig handelshindrende»
 - Alle lovforslag må innom
 - Selskaper skal ta del
- Investor-stat tvisteløsning

Hvorfor ja?

- Millioner av nye arbeidsplasser
- €545 per person i året!
- Men...
 - Overdrevne anslag av BNP-økning
 - Ikke medregnet verdien av regulering
 - Ingen strukturledighet
 - Erfaringer fra NAFTA peker i motsatt retning
- Egentlig anslag: 0.05 prosent årlig vekst
 - Studie fra TUFTS: EU mister arb.plasser

Konsekvenser for Norge

- Regelendringer kommer gjennom EØS
- Må konkurrere med Washington i EU
- Avtale mellom EFTA og USA?

TTIP - Hva med Norge?

- Uklare på Norges standpunkt
- Konsekvensutredning
- Dialogmøter
 - Sivilsamfunn, forbrukerorganisasjoner, fagforeninger, NHO

EU-KRATI

av Jørgen Bitsch

DEN HEMMELIGHOLDTE FRIHANDELSAVTALEN TISA SAMLER EU, USA OG UTVALGTE WTO-LAND SOM NORGE.

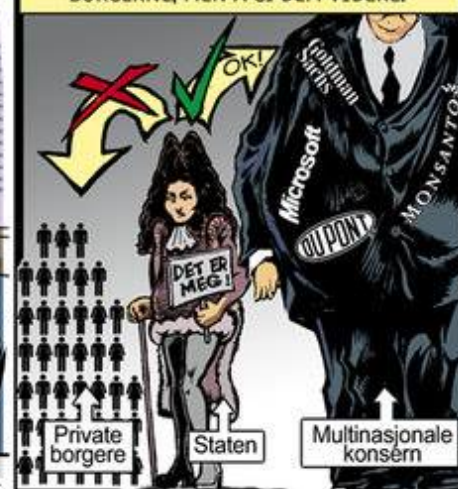
HVA ER DET "FRIE" VED AVTALEN?

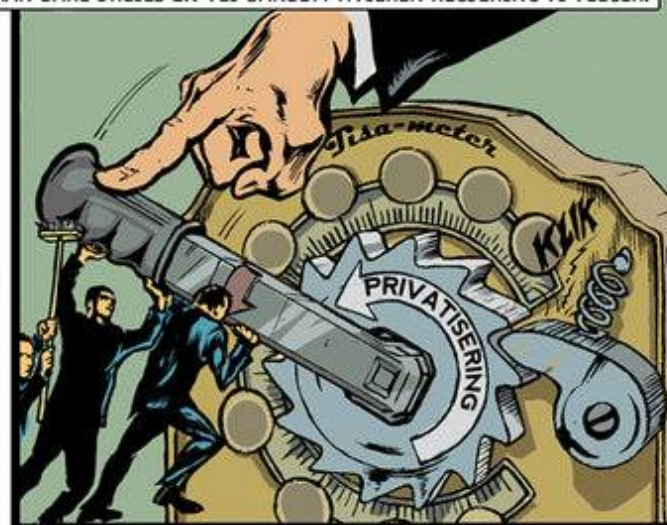
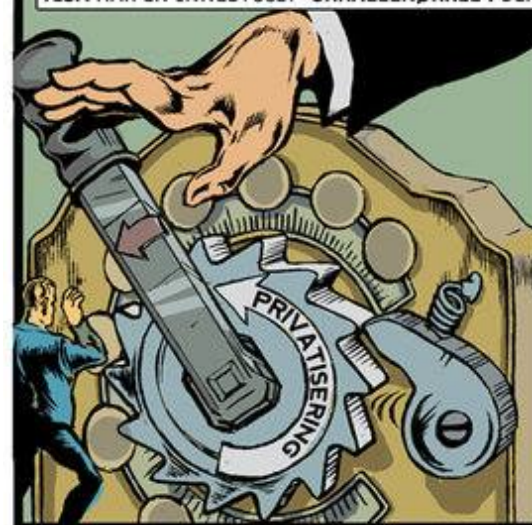
EU-KOMMISSJONEN FORHANDLER OM TISA MED FINANSLOBBYEN UTEN GNISNINGER.

TISA'S "PRIVATISERING" AV TJENESTER BETYR IKKE Å GI DEM TILBAKE TIL BORGERNE, MEN Å GI DEM VIDERE.

TISA HAR EN INNEBYGGET "SKRALLENØKKE". DEN KAN BARE DREIES ÉN VEI UANSETT HVILKEN REGJERING VI VELGER.

(Fortsettes!)?

Trade in services agreement

- Tjenester – alt du ikke kan slippe på foten
 - Butikk, helse, finans, personvern ...
- «Really good friends of services»
 - Totalt 50 land, inkl. EU, Norge, Israel, USA...
- Finans fortsatt en del
 - Finanskrisa 2008 i reprise?
- EU: Avtalen gjelder nasjonale, regionale og lokale myndigheter
- Ukjent tvisteløsning

Mye mer enn «internasjonal handel»

- Når nordmenn befinner seg i Norge og benytter seg av tjenester i utlandet (internasjonal handel)
- Når nordmenn reiser på ferie til utlandet og benytter seg av tjenester der (turisme)
- Når utenlandske selskaper etablerer seg i Norge (investeringer)
- Når utenlandske arbeidere jobber i Norge (arbeidsinnvandring)

Nasjonal behandling

- Negativ listeføring: lister unntakene fra hovedregelen om ikke å forskjellsbehandle utenlandske tjenester på det norske markedet
- Frys-mekanisme
- Skralle-mekanisme

Markedsadgang

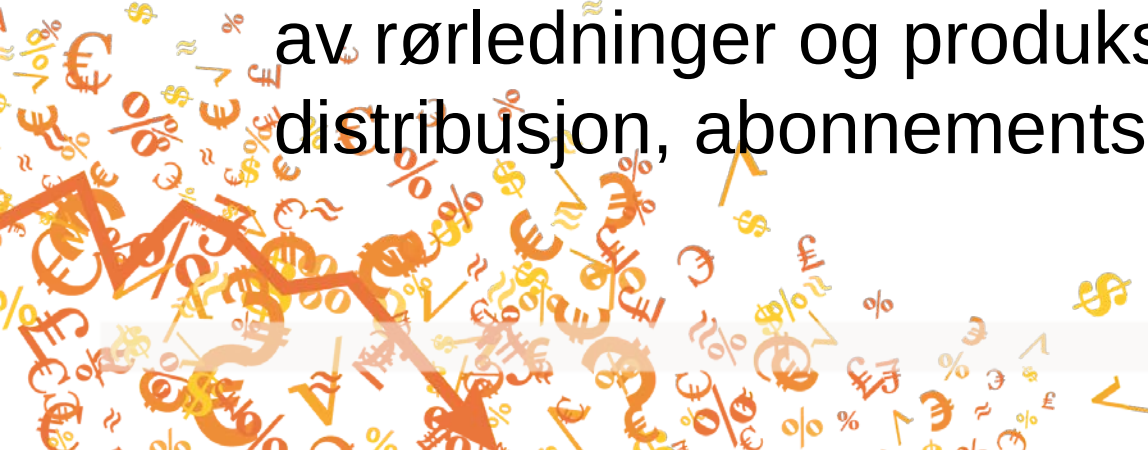
- Utenlandske selskaper sin rett til å tilby tjenester i Norge
- Positiv listeføring: lister de delene av det norske markedet som er åpne for utenlandske tjenester

Ulemper ved negativ listeføring

- Kjenner ikke til alle fremtidens tjenester
- Komplekse tjenestekjeder, må passe på at alle ledd er unntatt
 - Vannforsyning: produksjon av vann fra reservoar, rensing av vann, kjemisk behandling, filtrering, distribusjon, vedlikehold av rørledninger og produksjonsanlegg, lokal distribusjon, abonnementsbehandling osv.

Offentlige tjenester

«Tjenester som tilbys av offentlige myndigheter på ikke-kommersiell basis eller uten konkurranse eller supplement av private tilbydere»

Tisa og offentlige tjenester

- Definisjon hentet fra GATS
- Undergraver egenandel kravet om «ikke-kommersiell»?
- Veldig få sektorer uten private tilbydere
 - Forsvar, rettsvesen, trygdetjenester
- Fødestuer, ambulansepersonell, undervisning og sykepleiertjenester

Uline svar fra UD

Om sykepleiertjenester, jordmødre o.l.:

«Kommersiell tilstedeværelse vil ikke åpne opp for bedriftsetableringer, bare profesjoner».

Om bygg- og anleggstjenester:

«Kommersiell tilstedeværelse åpner for at utenlandske selskaper kan etablere seg som AS i Norge på lik linje med norskeide byggefirmaer».

TISA: another leaked document reveals secret talks to promote health “tourism”, privatisation and to raise health costs

PSI, 4 February 2015 – A new trade proposal is aiming to commodify health care services globally, with higher costs for governments and poorer performance for patients, to the benefit of large health corporations and insurance companies in a USD 6-trillion business.

A discussion paper – [leaked by Associated Whistle-Blowing Press](#) - has exposed negotiators of the secretive Trade in Services Agreement (TISA) who are discussing wide-ranging reforms to national public health systems which will promote offshoring of health care services and privatisation.

The proposal, reportedly tabled by the government of Turkey, was discussed by EU member states last September at the Geneva TISA negotiations. It suggests an annex on health care services in the TISA that would facilitate patients travelling abroad to access health services.

The proposal titled “[A concept paper on health care services within TISA Negotiations](#)” states there is “huge untapped potential for the globalisation of healthcare services” mainly because “health care services is (sic) funded and provided by state or welfare organisations and is of virtually no interest for foreign competitors due to lack of market-orientated scope for activity”.

[All News](#)

[Publications & Research](#)

[PSI Research Unit \(PSIRU\)](#)

[Photo Gallery](#)

[PSI on Flickr](#)

[Video Gallery](#)

[PSI on YouTube](#)

[Press Room](#)

Spørretimen 4. februar

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:19:32]:

Har det skjedd endringar når det gjeld Noreg sine tilbod knytte til helsesektoren i forhandlingane om Tisa-avtalen?

Statsråd Bent Høie [11:20:20]:

Nå går representanten inn på et relativt detaljert nivå innen et område som jeg ikke har det konstitusjonelle ansvar for, så representanten må nesten stille det spørsmålet til ansvarlig statsråd.

Hvor er forhandlingsmandatet?

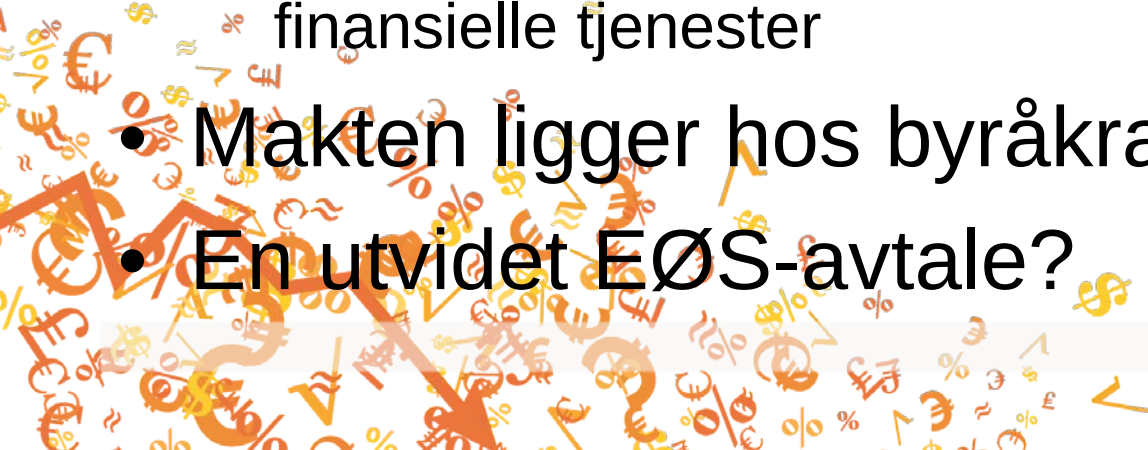
”Notatet som var offentliggjort 17. mars er ei attgjeving av grunnlaget for desse vedtaka og er i regjeringa sine posisjoner i Tisa-forhandlingene.”

Tisa – Hva med Norge?

- Åpningstilbudet er lagt ut
 - Vanskelig å tolke
 - Det har kommet krav mot Norge
 - Bl.a. fra Japan og Canada
- Tett kontakt med NHO
 - Maritim sektor, telekommunikasjon, energi og finansielle tjenester
- Makten ligger hos byråkratene
- En utvidet EØS-avtale?

In Snub to US Push for New Services Pact, Uruguay Pulls Out of Negotiations

BY ROBERTO BISSIO ON 12/09/2015 • [LEAVE A COMMENT](#)

SHARE THIS:

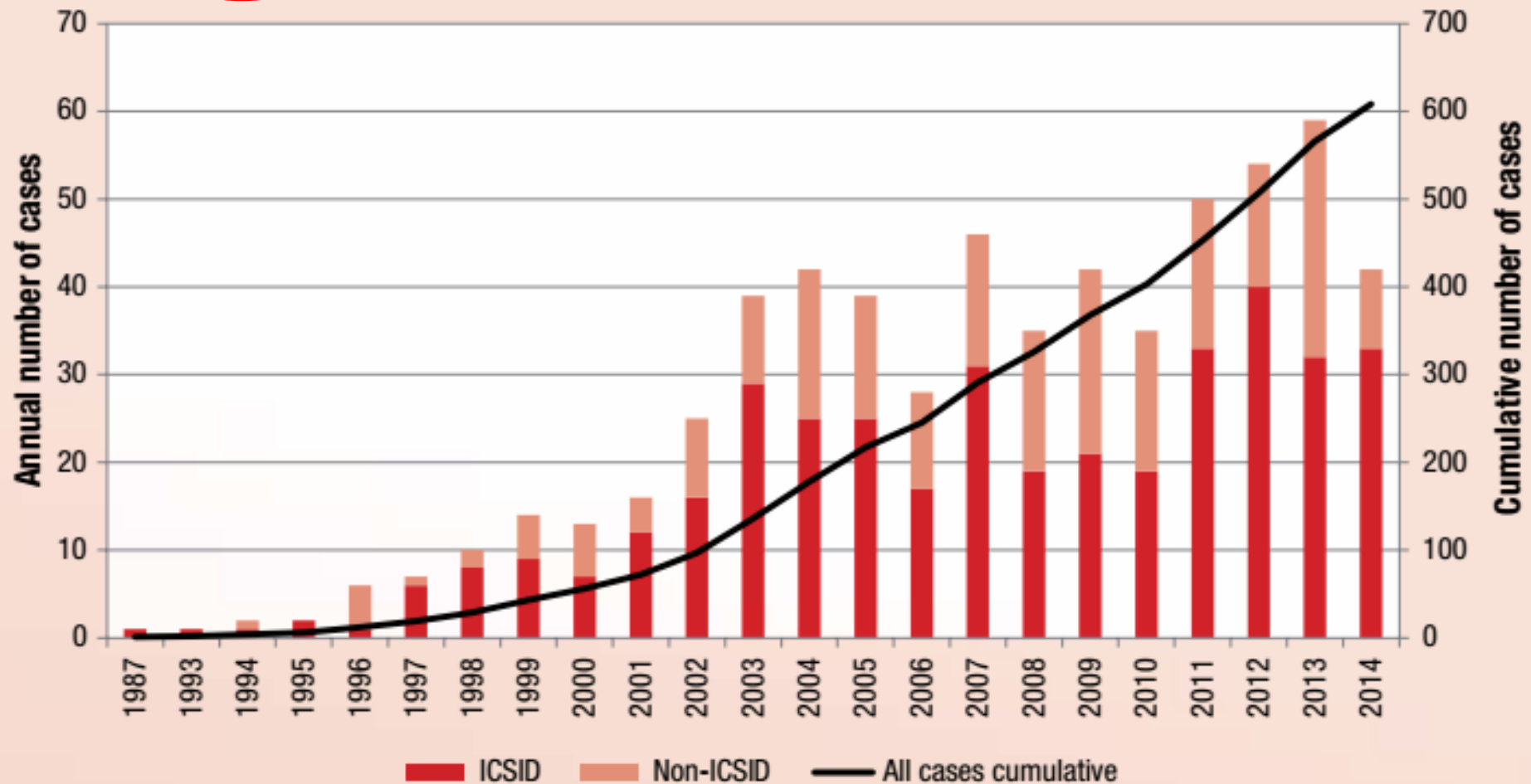

ISDS- Investor stat

- Dømmer etter avtaleteksten – ikke nasjonal lov
- Stor grad av hemmelighold
- I 2014: 36 % har staten vunnet, 27 % investorene og 35 % forlik/ukjent(!)
- Sterk preventiv effekt

Figure 2. Known ISDS cases, annual and cumulative (1987–2014)

Source: UNCTAD, ISDS database.
Note: Preliminary data for 2014.

Investor-stat: Eksempler på saker

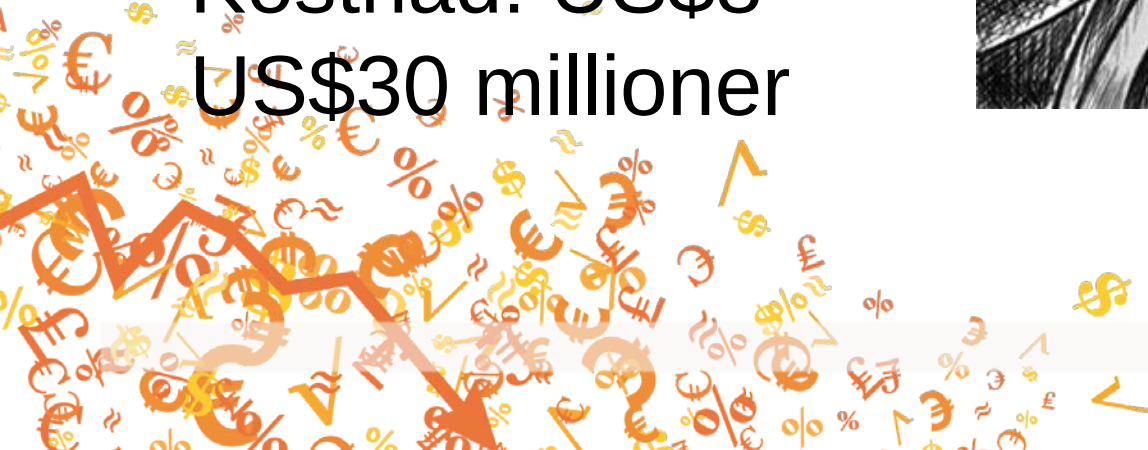
- Helsepolitikk
 - Phillip Morris vs. Australia og Uruguay
 - Achmea vs. Den Slovakiske Republikk (€22 mill)
- Miljøpolitikk
 - Vattenfall vs. Tyskland (€3,7 mrd)
 - Chevron vs. Ecuador (US\$1,77 mrd)
- Krisepolitikk
 - Investorer vs. Argentina (€1,15 mrd) og Hellas
- Velferdspolitikkk
 - Veolia vs. Egypt

«Corporate tribunals»

- 3 advokater avgjør
- 15 advokater har avgjort mer enn halvparten av sakene
- Kostnad: US\$8 – US\$30 millioner

Hvem bestemmer?

- 29 advokater har vært med i mer enn ti saker
 - 83 prosent fra Vest-Europa og Nord-Amerika
 - Ingen fra Afrika
- Fire prosent kvinner
 - Av disse står to kvinner for mer enn $\frac{3}{4}$ av sakene
 - Menneskerettighetsdomstolen: 32 prosent
 - WTO: 19 prosent

Konsekvenser for likestilling

- Kan stater saksøkes for nye likestillingstiltak som begrenser selskaper profitt?
 - Kvotering, likelønn osv.

HUN TAPER: Hjelpepleier Rita Rønning er en av 25 ansatte i alderen 55-62 år på Romsås sykehjem. De har mest å tape på at driften overføres fra kommunen til et kommersielt omsorgsselskap. Foto: Yngvil Mortensen

Hjelpepleiere mister hundretusener i pensjon

Hjelpepleier Rita Rønning (56) taper 800.000 kroner i pensjon når storkonsernet Attendo overtar driften av Romsås sykehjem i Oslo.

Konkurransetsetting

- Forverrede arbeidsvilkår
 - Flest kvinner ansatt i helse- og omsorgssektor
 - Pensjon, lønn, arbeidstid
- Dårligere kvalitet, økt pris
 - Kvinner tar over det offentliges tilbud

Frislipp av finanssektoren

FN-kommisjon ledet av Stiglitz:

- Finanskrisa er delvis et resultat av for mye deregulering i finansmarkedene og internasjonal handel.
- Handelsavtaler inneholder bestemmelser som begrenser handlingsmulighetene til land i møte med finanskrise og fører til økt spredning.

Kvinner rammes hardest av finanskriser

- Endrede handelsmønstre og priser
- Går fra eksport til uformell sektor
- Krisepolitikk
 - Innstramminger
 - Buffer på helse- og omsorg

OUR PRIME MINISTER WENT
TO THE ASIA-PACIFIC FORUM
TO NEGOTIATE THE TPPA,
AND ALL WE GOT WAS
THIS LOUSY SHIRT...

Editorial Team | 02/10/2013, 14:05

0

6

Corporate Leaning TTIP Needs To Benefit Average Worker

Richard Trumka

AFL-CIO President Richard L. Trumka argues in this article for atlantic-community.org, "If the TTIP follows the typical model of US trade agreements—it will be growth skewed to those already at the top, not shared growth promoting prosperity for all. (...) We must change this pattern of substituting corporate interests for national interests if the promises about the TTIP raising the standard of living for working families on both sides of the Atlantic are to be fulfilled."

“These trade agreements are working for somebody—just not workers. And that is not by accident. That is by design.”

Bli med i Attac!

SMS Attac til 2030

TTIP

- Attac: <http://www.attac.no/stopp-ttip/>
- Rapporter:
 - S2B Network - Brave New Transatlantic Partnership: http://www.s2bnetwork.org/fileadmin/dateien/downloads/Brave_New_Atlantic_Partnership.pdf
 - CEO – Transatlantic corporate bill of rights: <http://corporateeurope.org/sites/default/files/attachments/transatlantic-corporate-bill-of-rights-oct13.pdf>
 - John Hillary - TTIP A charter for deregulation, an attack on jobs, an end to democracy: <http://bilaterals.org/?ttip-a-charter-for-deregulation-an>
 - Lars Gunnesdal (Manifest Analyse) – Transatlantisk trøbbel: http://manifestanalyse.no/-/bulletin/show/834004_transatlantisk-troebbel
- Lekkede dokumenter og analyse TTIP & CETA: <http://eu-secretdeals.info/>
- TTIP-gjennomgang av John Hillary (War on Want)(video): <http://www.bilaterals.org/?recipe-for-ruin-ttip-the>
- Fairytale of the jobmiracle, EUs tidligere handelskommisær blir konfrontert med vekstanslagene de har brukt til å promotere TTIP: https://www.youtube.com/watch?v=IjneHxc1rgc&&hl=en&cc_lang_pref=de&cc=1
- GMO: http://www.youtube.com/watch?v=M_ztZGbLEJ0&feature=youtu.be
- EUs angrep på arbeiderrettigheter: <http://euobserver.com/news/32462>
- Leger uten grenser pressemelding om farmasøytbransjen: <http://www.legerutenengrenser.no/Aktuelt/Nyheter/Uttalelse-fra-Legemiddelgigant-viser-alt-som-er-galt-med-industrien#sthash.8UaScwif.dpuf>
- EFTA posisjonspapir: <http://www.efta.int/sites/default/files/images/15-893%20150303%20EEA%20PC%20Resolution%20TTIP.pdf>

Tisa

- Norges åpningstilbud: https://www.regjeringen.no/nb/tema/utenrikssaker/handelspolitikk/tisa_tilbud/id746660/
- Attac: <http://www.attac.no/stopp-tisa/>
- Fagforbundet: <http://www.fagforbundet.no/tema/TISA/>
- Public Services International: <http://www.world-psi.org/en/issue/TISA>
- Spørsmål fra Navarsete: <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=61672>
- Tisa og datasikkerhet: <http://www.bilaterals.org/?leak-shows-trade-treaty-tisa-could>

Mer generelt

- Handelskampanjen: www.handelskampanjen.no
- Bilaterals.org: www.bilaterals.org
- Corporate Europe Observatory:
www.corporateeurope.com
- Tailored for sharks, rapport om hvordan handelssystemet er tilpasset private interesser:
<http://www.tni.org/briefing/tailored-sharks>
- Rapport om handelsavtaler og handlingsrom mot kapitalflukt:
http://www.handelskampanjen.no/files/documents/Demokrati_mot_finans_web_enkelsider.pdf

